

Jak na daňovou evidenci

Michael Pleva, Rödl & Partner Tax, k. s.

Adéla Gabrielová, Rödl & Partner Tax, k. s.

Zákon o daních z příjmů nabízí podnikatelům několik možností, jak si mohou evidovat údaje nutné pro sestavení svého daňového přiznání. Jaké možnosti to jsou? První a nejjednodušší možností je odvádět tzv. paušální daň bez ohledu na skutečnou výši příjmů. Paušální daň lze ovšem využít pouze při splnění vybraných podmínek, a ne vždy se finančně vyplatí. Mezi další možnosti patří vedení účetnictví, vedení daňové evidence anebo stanovení výdajů procentem z příjmů neboli paušální výdaje. V tomto podcastu se podíváme právě na daňovou evidenci. Vysvětlíme si, kdo ji může využívat, jak má daňová evidence vypadat a komu se její vedení vyplatí. Závěrem se také podíváme na povinnosti spojené s přechody mezi daňovou evidencí a paušálními výdaji v jednotlivých letech.

Problematika daňové evidence je upravena § 7b zákona o daních z příjmů. Daňovou evidenci mohou vést fyzické osoby s příjmy ze samostatné výdělečné činnosti, které ze zákona nemají povinnost vést účetnictví.

A co to vlastně daňová evidence je? Je to přehled příjmů a výdajů v členění nezbytném pro správné stanovení základu daně z příjmů ze samostatné výdělečné činnosti. Základním principem daňové evidence je zobrazování příjmů a výdajů na peněžní bázi. Do daňové evidence tedy uvádíme veškeré přijaté platby a úhrady bez ohledu na to, zda již byla, či nebyla vystavena faktura. V základu daně se následně projeví pouze realizované příjmy a výdaje, nikoliv pohledávky a dluhy. V praxi se nejčastěji zachycují příjmy a výdaje v rámci pokladny a veškeré pohyby na bankovním účtu podnikatele. Je však nutné upozornit, že pohledávky i dluhy musí být v rámci daňové evidence taktéž evidovány. Zákon přímo stanovuje podmínku evidovat pouze majetek a dluhy, nicméně formulář daňového přiznání dává poplatníkům povinnost detailně uvést i přehled peněžních prostředků v hotovosti a na bankovních účtech, skutečný stav nakoupených zásob, či aktuální výši pohledávek, dluhů a rezerv.

Zákon o daních z příjmů přesně nestanovuje, jak má daňová evidence vypadat a v jaké formě ji musí poplatníci vést. Může proto mít prakticky jakoukoliv podobu. V dnešní době je daňová evidence nejčastěji vedena v excelu, případně v rámci účetních programů. Nicméně daňovou evidenci lze samozřejmě vést i klasickým způsobem, tedy papírem a tužkou. Vedení takové evidence je poměrně jednoduché a podnikatelé to často zvládnou sami. Neměli by přitom však zapomenout na dodržování určitých pravidel, která nemusí být na první pohled zřejmá.

Nejprve se zastavíme u pořizování dlouhodobého majetku sloužícímu k podnikání. Ten je nutné v daňové evidenci vést zvlášť. Do daňové evidence je potřeba uvést název majetku, datum pořízení, cenu a datum počátku užívání. Důležité je rozdělit majetek na hmotný a nehmotný. Tím hmotným rozumíme majetek s pořizovací cenou vyšší než 80 000 Kč s dobou užitelnosti delší než jeden rok. Hmotným majetkem jsou však také stavby bez ohledu na jejich pořizovací hodnotu a další vybrané majetky. V případě pořízení hmotného majetku není možné do daňových výdajů zahrnout celou pořizovací cenu v roce pořízení, ale majetek postupně odepisovat dle podmínek stanovených zákonem. Toto pravidlo se však týká pouze hmotného majetku. Nehmotný majetek lze v daňové evidenci zahrnout do daňových výdajů již v roce úhrady.

Dále je třeba dbát na rozlišování výdajů daňových a nedaňových. Mezi typické daňové výdaje patří zejména nákup zásob, úhrada nájemného, nákup pohonných hmot, mzdy zaměstnanců a ostatní výdaje související s podnikáním. Daňovým výdajem jsou také úroky z úvěrů, bankovní poplatky či uhrazené zálohy. Naopak mezi nejčastější nedaňové výdaje patří náklady na pohoštění a reprezentaci, dary a vybrané zaměstnanecké benefity. Daňovým výdajem není ani splátka úvěru. Daňová uznatelnost jednotlivých položek se řídí obecnými pravidly stanovenými zákonem o daních z příjmů a poplatník musí být vždy schopen doložit oprávněnost výdaje, tedy jeho vazbu na dosažení a udržení zdanitelných příjmů.

Stručně jsme si nyní vysvětlili, co to daňová evidence je a jaká jsou základní pravidla pro její vedení. Ještě bychom si ale měli přiblížit, komu se vlastně vedení daňové evidence vyplatí a kdo by naopak měl zvolit spíše jinou metodu zdanění. Odpověď na tuto otázku není však vůbec jednoduchá. Záleží totiž na tom, o jaký druh podnikání se jedná a jak vysoké bude mít podnikatel skutečné výdaje. Pokud má podnikatel v rámci svého podnikání pouze minimální výdaje, zcela jistě se mu vyplatí, aby uplatnil paušální výdaje procentem z příjmů, či dokonce vstoupit do paušální daně. Naopak používá-li podnikatel nákladné stroje či budovy, platí mzdu svým zaměstnancům či nakupuje zboží a materiál, může pro něho být výhodnější uplatnění skutečných výdajů.

Mezi jednotlivými roky lze sice daňový režim měnit, a tedy přejít z vedení daňové evidenci na paušální výdaje a naopak, nicméně se jedná o složitou daňovou problematiku, která často může vést k povinnosti podat dodatečné daňové přiznání a doplatit daň. V případě přechodu z daňové evidenci na paušální výdaje je totiž potřeba provádět speciální úpravy základu daně, při kterých zpravidla dochází ke zdanění neuhrazených pohledávek a nespotřebovaných zásob. Základ daně se naopak snižuje o neuhrazené závazky. V opačném případě se základ daně zvýší o neuhrazené pohledávky.

Podnikatelé by proto před samotným zahájením své činnosti měli zvážit svoje plánované aktivity, probrat nejvhodnější daňový režim se svým daňovým poradcem, a podle toho zvolit metodu stanovení základu daně.

Na závěr si problematiku daňové evidenci ještě zopakujeme pomocí kontrolních otázek.

Kontrolní otázky:

1. V jakém minimálním členění musí být vedena daňová evidence?

Evidence musí být vedena v členění na příjmy a výdaje, v rozdělení potřebném pro stanovení základu daně, a dále na majetek a dluhy.

2. Lze meziročně měnit metodu stanovení základu daně?

Ano, meziročně lze měnit metodu stanovení výdajů, nicméně přechod mezi jednotlivými režimy může vést k dodatečným úpravám základu daně.

3. Je výhodnější vést daňovou evidenci nebo výdaje stanovené procentem z příjmů?

Na tuto otázku není jednoznačná odpověď, záleží na druhu podnikání, výši obratu a množství vstupů.